

Biblioteka alter:ego

Naslov originala

Walking Home

Copyright © Sonia Choquette, 2014.

Prvi put objavio Hay House Inc. USA, 2014.

www.hayhouseradio.com

Hrvatsko izdanje © Planetopija, 2015.

Prijevod **Aleksandra Barlović**

Lektura **Katarina Starčević**

Uredila **Danijela Duvnjak**

Korektor **Ivan Marenić**

Grafičko oblikovanje **Melita Malusà Vukašinović**

Tisak **Kerschoffset d.o.o., Zagreb**

Za nakladnika **Marina Kralj Vidačak**

Nakladnik **Planetopija, Zagreb**

veljača 2015.

Sva prava pridržava nakladnik. Nijedan dio ove knjige ne smije se upotrijebiti niti reproducirati na bilo koji način bez pisanog dopuštenja, osim u slučaju kratkih navoda u kritikama ili ocjenjivačkim člancima. Za sve obavijesti možete se obratiti nakladniku.

Informacije u ovoj knjizi ne mogu zamijeniti stručni savjet. Svaka primjena ideja i informacija sadržanih u ovoj knjizi smatrat će se činom koji je čitatelj poduzeo na vlastitu odgovornost. Ni autor ni nakladnik ne preuzimaju odgovornost ni za kakvu posljedicu nastalu zbog primjene iznesenih informacija.

ISBN 978-953-257-312-1

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000899433.

Sonia Choquette

HODOČAŠĆE DUŠE

Moj put dug 800 kilometara
od gubitka do iscjeljenja

Zagreb, 2015.

Ova karta prikazuje različite rute Camino de Santiago ili Puta svetog Jakova. Moje hodočašće počelo je u Saint-Jean-Pied-de-Portu u Francuskoj, a završilo u Santiago de Composteli u Španjolskoj.

Sadržaj

Predgovor	9
PRVI DIO • Put u poniznost	11
1. Smrt	13
2. Pad	18
3. Silazna spirala	26
4. Hodočašće?	29
5. Donošenje odluke	35
6. Pripremanje	38
7. Dvije naprtnjače i to nije sve	47
8. Uklanjanje pritiska	55
9. Pakiranje	58
10. Posljednja noć kod kuće	61
11. Od Chicaga do Pariza	65
12. Priprema, pozor...	72
DRUGI DIO • Zacjeljivanje	79
1. dan Od Saint-Jean-Pied-de-Porta u Francuskoj do Roncesvallesa u Španjolskoj (26 km)	81
2. dan Od Roncesvallesa do Zubirija (22 km)	92
3. dan Od Zubirija do Pamplone (20 km)	105
4. dan Od Pamplone do Puente la Reine (23 km)	118
5. dan Od Puente la Reine do Estelle (21 km)	130
6. dan Od Estelle do Los Arcosa (20 km)	140
7. dan Od Los Arcosa do Logroña (26 km)	154

8. dan	Od Logroña do Nájere (30 km)	159
9. dan	Od Nájere do Santo Domingo de la Calzade (21 km)	166
10. dan	Od Santo Dominga do Belorada (22 km)	175
11. dan	Od Belorada do San Juan de Ortege (24 km)	182
12. dan	Od San Juana do Burgosa (22 km)	198
13. dan	Od Burgosa do Hornillos del Camina (20 km)	205
14. dan	Od Hornillos del Camina do Castrojeriza (18 km)	212
15. dan	Od Castrojeriza do Frómiste (25 km)	219
16. dan	Od Frómiste do Carrión de Los Condesa (19 km)	228
17. dan	Od Carrióna do Calzadilla de La Cuezze (17 km)	237
18. dan	Od Calzadilla de La Cuezze do Sahagúna (22 km)	246
19. dan	Od Sahagúna do El Burgo Ranera (17 km)	256
20. dan	Od El Burgo Ranera do Mansilla de las Mulasa (19 km)	263
21. dan	Od Mansilla de las Mulasa do Leóna (19 km)	269
22. dan	Od Leóna do Mazarifea (24 km i više!)	275
23. dan	Od Mazarifea do Astorge (30 km)	282
24. dan	Od Astorge do Rabanal del Camina (19 km)	289
25. dan	Od Rabanala do Ponferrade (32 km)	296
26. dan	Od Ponferrade do Villafranca del Bierza (23 km)	302
27. dan	Od Villafrance do O Cebreira (28 km)	311
28. dan	Od O Cebreira do Triacastele (21 km)	318
29. dan	Od Triacastele do Sarrie (21 km)	326
30. dan	Od Sarrie do Portomarína (23 km)	332
31. dan	Od Portomarína do Palas de Reija (23 km)	338
32. dan	Od Palas de Reija do Arzúe (28 km)	345
33. dan	Od Arzúe do Amenala (23 km)	352
34. dan	Od Amenala do Santiago de Compostele (15 km)	361
	Pogovor	369
	Zahvale	371
	O autorici	372

Predgovor

Moje ime je Sonia Choquette i najveći dio svog života sam intuitivna učiteljica, vodič i duhovna mentorica. Od tinejdžerske dobi pomagala sam ljudima da se uzdignu, pokazivala im izlaz iz njihovih problema i vodila ih prema rješenjima. Činiti to za druge moj je dar, strast i svrha, a u trideset i pet godina imala sam čast služiti desecima tisuća ljudi u sklopu privatnih konzultacija, radionica, svoje web-stranice i više od dvadeset knjiga.

Zahvaljujući vlastitim životnim izazovima i blagodatima sjajnih mentora, od rane sam dobi izoštrila svoja osjetila, ali i probudila šesto čulo, koje me dobro služi. U poučavanju ili savjetovanju vodi me moja intuicija, ali i moja iskustva. Svoj rad ne temeljim na teoriji nego na onome što sam sama u praksi naučila.

Proputovala sam cijeli svijet predstavljajući načine i tehnike kako bih drugima pomogla prevladati prepreke, iscijeliti ranjeno srce, pronaći strast, aktivirati i slijediti intuiciju te uspješno ostvarivati ciljeve. I uživala sam u svakoj minuti, osjećajući se duboko zahvalno za blagoslov sposobnosti da služim tako da me to ispunjava i zadovoljava.

Nikada ničemu nisam dopustila da me zaustavi, da me uspori, da mi stane na put ili da me stjera u kut te sam druge poučavala postupati isto, neustrašivo se suočavati sa životom umjesto bježa-

nja ili dopuštanja da nas svlada. Odnosno, tako sam postupala sve dok mi odjednom, u šest tjedana, nisu nenadano umrli otac i brat... i tada se moj život raspao. Sve ono za što sam smatrala da sam se uzdignula iznad toga, nadmudrila to i čemu nisam dopuštala da me muči, odjednom se svalilo na mene i ostala sam živa zakopana u lavini tuge, žalosti i boli.

Nijedno od pomagala koja sam u prošlosti koristila nije mi pomoglo osjećati se bolje ili pronaći uporište.

Svladana sramom i osjećajem osobnog neuspjeha, zaključila sam da više ne mogu poučavati ni savjetovati druge. Umjesto toga morala sam se vratiti u stanje novicijata – suočiti se sa svom nesrećom i boli za koje sam smatrala da sam ih ostavila za sobom te ispočetka naučiti temeljne pouke poniznosti i suosjećanja. To sam uspjela učiniti pomoću prakse hodočašćenja – točnije, prelazeći Camino de Santiago, put od osam stotina kilometara preko Pireneja i sjeverne Španjolske. Tek sam se u tom procesu žrtvovanja i odricanja uspjela ponovno povezati sa svojim istinskim jastvom te uspostaviti unutarnji mir.

Slijedi moja priča.

PRVI DIO

Put u poniznost

Smrt

Devetnaestog kolovoza 2008. godine bilo je malo poslije sedam sati ujutro kad sam primila paničan poziv svoje starije sestre Cuky (izgovara se “Kuki”).

“O, Bože, Sonia”, rekla je kao da ju je netko udario u trbuh. “Bruce je umro!”

“Što?” upitala sam, otresajući sa sebe dubok san u kojem sam bila prije samo nekoliko trenutaka.

“Bruce je umro.”

“Ne!” odgovorila sam u šoku. “Kad? Kako? Kako to misliš?” zasula sam je pitanjima, zbunjena i u nevjerici.

“Sinoć je umro u snu. U Durangu.”

“Šališ se. Ne mogu vjerovati”, odgovorila sam, potpuno u šoku.

Ona me je, duboko dišući i govoreći jasnije nego ikad, ali i dalje očito potresena, uvjerala da je to istina. “Da, draga. Umro je u snu.”

“O, ne! Bruce!” viknula sam, uvidjevši da je zauvijek kliznuo iz mojeg života. “Prije dva dana sam razgovarala s njim. Zamolio me da mu za rođendan kupim dokumentarac *Vječni sjaj* o Rolling Stonesima. Upravo sam ga naručila. Nije moguće da njega više nema.”

“Znam. Nevjerojatno je”, odgovorila je, zapanjena kao i ja.

“Kako si doznala?” upitala sam. “Tko ti je rekao?”

“Noelle me nazvala. Bruceova djevojka ju je nazvala i obavijestila. Bojala se nazvati mamu i tatu.”

“Jesu li oni već doznali?”

“Da, Noelle je prije otprilike sat vremena otišla k njima i rekla im.”

Jadna Noelle. Ona je bila najmlađa u obitelji i uvijek je morala obavljati takve teške zadatke.

“Kako su?” upitala sam, odjednom osjetivši strah za njih, osobito za mamu. Nisu bili mladi. Kako će primiti takvu vijest? Oboje su bili veoma posvećeni skrbi za njega.

“Ne znam. Sad ću ih nazvati i vidjeti kako su. Nazovi Noelle.”

Spustila sam slušalicu i zagledala se u prazno. Moj je brat teško živio. Od tinejdžerske dobi borio se sa shizofrenijom, bipolarnim poremećajem, ovisnošću i depresijom, ali i s cijelim nizom tjelesnih boljki. No uvijek se činilo da se drži, a u posljednje vrijeme doimalo se da je mnogo bolje.

Bilo je teško imati ga za brata, zbog njegove bolesti i zbog tvrdoglavosti. Svi smo ga veoma voljeli i nastojali smo mu pružati potporu kako smo najbolje znali, ali je on bio svojeglav i postupao je na svoj način, što je katkad bilo sebično i kratkovidno, uzrokujući mnogo drame u obitelji, osobito za naše roditelje.

U srcu je uglavnom bio dijete. Bio je bubnjar i najveći dio svog života svirao je u bendovima. To je, više od bilo čega drugog, proizročilo problem s drogom. Droga je bila dio njegova *rock-and-roll* svijeta. Bio je i slikar, pjesnik te odličan kuhar. Volio je glazbu, hranu, prijatelje, svoju obitelj i, dakako, svoju mačkicu Winter Girl. Imao je veliko srce i nikada se nije odvajao od svijeta unatoč izazovima tijekom godina.

Bruceovo najveće postignuće bila je diploma računalnog dizajna, koju je tek nedavno bio dobio. Zbog mentalne bolesti bilo mu je teško usredotočiti se, ali je ipak bio odlučan. Nekoliko mjeseci poslije sa svim je drugim diplomantima na Sveučilištu Colorado u Denveru primio diplomu. Bio je to veličanstven trenutak njegova života i svi smo bili veoma ponosni na njega.

Moji roditelji su ga tijekom godina podupirali na sve moguće načine. Iako je živio s djevojkom, s kojom je godinama bio u vezi, moji su se roditelji brinuli da ne skrene s pravog puta. Osobito moj tata.

Budući da Bruce nije vozio, tata ga je vozio u školu, k liječniku i u kupnju namirnica. Uz to mu je i pomagao plaćati račune te voditi brigu o kući koja je bila u vlasništvu njegove djevojke i u kojoj je živio. S njim je neprestano bilo posla i sve nas je iscrpljivao.

Oba roditelja su svakog dana provjeravala kako je Bruce, nekoliko puta dnevno, godinama. Zapravo, moj se otac najviše zabrinjavao zbog toga tko će se nakon njegove smrti brinuti o Bruceu, iako smo ga svi uvjerovali da ćemo se brinuti o njemu i da se ne mora opterećivati time. Ali on se opterećivao. Mnogo. S Bruceom je bilo mnogo posla, a on se pitao hoćemo li biti sposobni biti jednako strpljivi s njim kao što je on bio.

U posljednje vrijeme svi smo bili vrlo optimistični. Nakon naizgled cijelog života drame i traume doimalo se da se osjeća i ponaša bolje nego ikad do tada te da je u svakom pogledu samostaljniji.

Njegova dugogodišnja djevojka premještena je iz Denvera u Durango u Coloradu, a on je odlučio ljetu provesti ondje kako ne bi bio odvojen od nje. Ona je imala siguran, dobar posao u ljekarni, nakon što je također proživjela mnogo emocionalnih i financijskih teškoća. Mojoj je obitelji laknulo i svi su bili ohrabreni vidjevši kako oboje za promjenu sve više stoje na svojim nogama.

Bruce je, ispod bolesti i ovisnosti o drogama, bio drag. Imao je najljepši osmijeh na svijetu, a kad biste ga vidjeli, istog trena ste mu uzvratili osmijehom. U mladosti smo bili vrlo bliski, a on je bio samo godinu dana stariji od mene. Igrali smo se i snivali kao što to samo braća i sestre čine te smo u djetinjstvu često zapadali u nevolje.

To se počelo mijenjati oko desete godine, kad je dobio prve bubnjeve. Ostavio me u prašini zbog *rock-and-rolla*. Svirao je u bendu s

mojim drugim bratom, Neilom, a potom tijekom godina s mnogim drugim bendovima. Nažalost, s tim svijetom došlo je i mnogo droge, što me je nasmrtno prestrašilo. Ja sam pobjegla, a on je zaronio u taj svijet. Iskušao ih je sve, a neke su ovladale njime, razarajući njegov um i tijelo.

Naposljetku se slomio i bila mu je potrebna medicinska skrb te liječenje, uma i tijela, kako bi ostao živ i zdrav. Ali kad je odlučio ozdraviti, krenuo je teškim putem i doimalo se da polako napreduje, osobito uz očevu pomoć.

Bili smo ohrabreni i čak veseli kad se preselio u Durango. To je govorilo da se osjeća snažno i samopouzđano jer se udaljio od svakodnevnice potpore mojih roditelja.

U Durangu je krenuo na jogu kako bi na taj način kratio vrijeme i ostao u formi. Izgubio je više od petnaest kilograma, što je bilo sjajno jer se veoma udebljao i trbuh mu je narastao zbog lijekova koje je uzimao zbog mentalnih problema. Bio je ponosan na to i doimalo se da već dugo nije bio toliko sretan.

Zapravo, samo dva dana prije razgovarali smo vrlo ugodno, kako već godinama nismo, pa mi je vijest o njegovoj smrti bilo gotovo nemoguće pojmiti.

Sjedeći u tišini, molila sam za Bruceov duh i za njegov miran prijelaz na drugi svijet. A tada sam uzela telefon i rezervirala kartu za let za Denver. Bilo je vrijeme da pođem kući i upokojim ga.

Pogreb je bio nestvaran. Moji su roditelji, iako shrvani, bili jaki i dostojanstveni. Moj je tata uglavnom šutio i bio vrlo osjetljiv. Gotovo da nije govorio dok je susprezao suze, kao i većina muškaraca njegove dobi. Moja se mama kretala u rasponu od silne optimističnosti jer je Bruce sada u raju do potpune zbunjenosti i potreznosti jer je umro. Očito je bila u šoku koji nije jenjavao.

Moji braća, sestre i ja bili smo oko njih te davali sve od sebe u nastojanju da ih utješimo i zaštitimo od boli koju su očito trpjeli. U mojem umu bile su samo misli o tome da se napokon oslobodio života u tjelesnoj muci. Bilo mi je drago zbog toga.

Šest tjedana poslije otputovala sam u Japan kako bih vodila radionicu. Bilo je to kratko putovanje pa sam se nakon samo pet dana vratila kući. Kad sam sletjela, dobila sam glasovnu poruku koja me je obavijestila da će me moj suprug Patrick dočekati na terminalu, što inače nije činio. Ako je uopće dolazio po mene, s obzirom na to da sam toliko mnogo putovala, najčešće je parkirao kod rubnjaka u zračnoj luci, a ja bih sjela u automobil čim bih uzela svoju torbu. Katkad sam se jednostavno taksijem odvezla kući. Dolazak pred mene na terminal nije bio normalan, kao ni njegov glas. Odjednom sam se uplašila.

Uzela sam svoju torbu i brzo prošla carinski pregled. Kad sam prošla kroz vrata carinske službe i ušla u terminal, ugledala sam Patricka kako me ondje čeka, potpuno bijelog lica.

Prišla sam mu i upitala: "Što se dogodilo?"

On je odmahnuo glavom, uzeo me za ruku i rekao: "Zao mi je, Sonia. Tvoj tata je jutros umro."

Pad

Nedugo nakon što su Bruce i moj otac umrli, moj se život počeo raspadati. Ne moj profesionalni život. Naprotiv, u tom sam dijelu svog života nalazila utjehu i čak snagu. Bez obzira na to je li posrijedi bio pojedinačni rad s klijentima, vođenje radionica ili držanje govora na javnim događajima, dok sam bila u struji služenja drugima, bila sam sjedinjena sa svojim duhom i milijunima milja daleko od svoje sve veće patnje te emocionalnog nezadovoljstva. Dok sam radila ili poučavala, bila sam mirna. Nevolja je bila u tome što nisam mogla neprestano raditi, premda je bilo dana kad mi je to zamalo polazilo za rukom.

Kad su početni šok i tuga zbog gubitaka popustili, preplavio me gnjev. Prvi na popisu meta moje ljutnje bio je Bruce. Moj je brat našoj obitelji godinama donosio toliko mnogo boli zbog svojih ovisnosti da je njegova smrt bila još samo jedan metak u našim srcima. Za njegova života nastojala sam biti ljubazna i brižna prema njemu, ali su mi njegove ovisnosti i zaokupljenost sobom to otežavale.

Tijekom godina sam nastojala ne obraćati pozornost na najveći dio njegova ružnog ponašanja, uvjeravajući samu sebe kako je duhovni put u tom pogledu voljeti ga i pružati mu potporu unatoč njegovim postupcima. Naposljetku, ni tjelesno ni emocionalno nije bio zdrav. Svim sam silama nastojala biti dobra sestra, ali je on bio

toliko sklon manipuliranju i samoživ u vezi s uzimanjem droga da je u meni mnogo puta izazvao gađenje.

Ali to mu nikada nisam rekla. Umjesto toga sam jednostavno nastojala voljeti ga i prihvaćati takvog kakav je bio. To mi je uspijevalo dok je bio živ. Stoga sam bila užasnuta uvidjevši da to više ne mogu. U meni je bilo toliko potisnute ljutnje na njega da me je ostavila bez daha.

I izazvala sram. Nisam se trebala ljutiti na njega. Zaboga, bio je mrtav! Trebala sam osjećati bezuvjetnu ljubav prema njemu i biti sretna jer je u miru.

Ali to nije izbrisalo kaos, dramu i manipulacije koje je njegovo ponašanje često, i vrlo dugo, donosilo našoj obitelji – zbog toga sam bila silno ljuta. Zašto mu je bilo dopušteno biti takav gad i živjeti tako da od njega nitko ne očekuje ništa? Zašto je mogao živjeti bez kazne zbog svih načina na koje je nanosio bol svima nama?

Neizrečeno obiteljsko pravilo (ili možda moje pravilo) bilo je da bih ja, jača i s više sreće u životu, trebala biti dobra, puna ljubavi, velikodušna, suzdržavati se od osuđivanja i prihvaćati – te ne iskazati nijednu negativnu reakciju na njegovo beskrajno ružno ponašanje. Za njegova života mi je to manje ili više polazilo za rukom. Ali sada sam očito imala silno zakašnjelu negativnu reakciju na njega, koju nisam mogla zaustaviti.

Molila sam da ti osjećaji nestanu, ali oni nisu jenjavali i zbog toga sam također bila razočarana samom sobom. Tolika ljutnja na vlastitog pokojnog brata uopće se nije uklapala u moju samopredodžbu duhovne učiteljice i vodiča i to je u meni izazivalo nelagodu.

Ako sam dopustila da mi se pred nekim, osobito pred duhovnim i profesionalnim kolegama, omakne da u sebi nosim te osjećaje, odmah bi me prekorili. Govorili su mi nešto poput: “Oprostite mi.” “Nemoj osuđivati.” “Karma ti je donijela takvog brata.” “Budi zahvalna jer se to nije dogodilo tebi.” “Iznenadena sam jer se tako osjećaš s obzirom na to da bi trebala znati bolje.” Zapravo sam

slušala ono što sam sama sebi govorila dok je bio živ. No tada su te riječi samo pojačavale moju ljutnju.

U sramu sam se povukla te u samoći još više kipjela u tišini.

Bila sam osobito ljuta na sebe jer sam svoje proturječne osjećaje povjerala svom suprugu Patricku.

Dok sam u prošlosti reagirala na Bruceova ponašanja, on me sve te godine nije samo slušao nego se često slagao sa mnom, smatrajući njegovo ponašanje neprihvatljivim. Željela sam čuti samo: "Sonia, jako mi je žao." Ali nisam to čula.

Bila sam silno ljuta jer me nije utješio dok sam toliko patila. Zašto me nije mogao jednostavno zagrliti i uvjeriti da će sve biti u redu? Zašto nije mogao uvidjeti da me je tolika mjera gubitaka odjednom gušila zbunjenošću i tugom? Umjesto toga se povukao, ostavljajući me da se sama borim s boli.

Da bi ta mora gnjevnih emocija bila još gora, bila sam ljuta i na svog oca. Cijelog sam života bila "dobra djevojčica" te sam se svim silama trudila voljeti ga i biti uz njega. Ali godinama se doimalo – zbog razloga koje nikako nisam mogla shvatiti – da mi zamjera i to mi je davao do znanja. Dok sam bila dijete, često je gubio strpljenje i pljuskao me; a kad sam odrasla, rekao mi je kako kod njih nisam poželjna jer uzrujavam svoju majku. Kad sam počela objavljivati knjige i raditi pred očima javnosti, rekao mi je da ne smijem govoriti o svom poslu kad im dođem u posjet. Nisam smjela govoriti o svojim knjigama, radionicama ili o bilo kojem od svojih uspjeha jer se bojao da ću mamu istisnuti iz žarišta pozornosti.

Nikada nisam shvatila te uvjete, ali sam ipak pristala na njih. No sada su me razljutili. Kakav je uvrnuti nadzor sve te godine imao nada mnom? Osjećala sam se kao da je zabranio moju svjetlost i to me je jako boljelo, iako njemu ni majci to nikada nisam dala do znanja. Jednostavno sam uvažavala njegov nerazborit i iznimno bolan zahtjev te sam ga nastojala voljeti unatoč tome.

A sada sam bila ljuta na oca jer nije želio vidjeti ni prihvatiti moje darove. I, još gore, bila sam još ljucija na sebe jer sam odjed-

nom doživljavala te nezrele osjećaje prema svom ocu, i to toliko brzo nakon njegove smrti. Godinama nisam doživjela te osjećaje, a neke si nikada nisam dopustila osjetiti. Korila sam samu sebe.

“Ma, hajde, Sonia. Doista? Nisi li već razriješila svoje rane iz djetinjstva?” govorila sam samoj sebi. “Baš jadno od tebe.”

Moj je otac volio moju majku toliko jako da je bio potpuno zanesen njom i smatrao ju je središtem Univerzuma. Nije želio da išta, uključujući mene, nadjača njezin sjaj. Mislila sam da sam se pomirila s njegovom posvećenošću njoj, i čak je uspjela suosjećajno uvažavati. Naposljetku, koliko često vidimo ljubav veliku poput njegove ljubavi prema mojoj majci?

Moj je otac upoznao moju majku Rumunjku u gradiću Dingolfingu u Njemačkoj, potkraj Drugog svjetskog rata. Bila je netom oslobođena ratna zarobljenica, a moj je otac kao američki vojnik ondje bio raspoređen. Nedugo poslije su se vjenčali. Njemu je bilo dvadeset, a njoj šesnaest godina.

Svoju je trudnu suprugu doveo u Ameriku te su imali sedmero djece. On se osjećao odgovornim za nju na mnogo načina i okružio ju je gotovo pretjeranom posvećenošću te odanošću. Bio je pravi vitez na bijelom konju. Ali kao vitez je neprijateljem smatrao sve što je skretalo pozornost s nje.

Ja sam dobila ime po mami – i bila sam joj najsličnija. Bila sam uvjerena da se mom ocu to nije sviđalo. Ona je smjela biti samo jedna. To sam nekako prihvaćala za njegova života i čak me nije vrijeđalo. Zašto su se tada, netom nakon njegove smrti, moji osjećaji ljutnje prema njemu rasplamsali?

Ne mogu reći da nikada nije bio uz mene. Kad smo Patrick i ja kupili svoju prvu kuću, ruševnu katnicu u Chicagu, netom nakon što sam zatrudnjela s našom prvom kćeri, više od mjesec dana bio je s nama, neumorno renovirajući kuću prije rođenja djeteta. Tada sam osjećala da me doista voli i da mi to želi pokazati kako najbolje može.

Stoga nije točno da prije toga nisam pokušala zaboraviti i iscijeliti svoje rane iz djetinjstva. Mislila sam da jesam. Pohađala sam radionice iscjeljivanja, odlazila na psihoterapiju, čitala bezbroj knjiga o toj temi i učila od vrhunskih učitelja koji su mi objašnjavali kako je sve što nam se u životu dogodi dio naše karme i životnih pouka te da nitko nikada nije žrtva.

I potpuno sam prihvaćala te vjerovala da je sve to potpuno točno. Živjela sam prema tim načelima i uglavnom sam se pomirila s takvim shvaćanjem života i sa svojim teškim odnosom s ocem.

On je bio posvećen mojoj majci i ona je bila njegova velika ljubav. Ako ga je silina te ljubavi zaslijepila pa nije vidio koliko me je povrijedio odgurujući me, prihvatila sam to i shvatila te sam to čak smatrala lijepim. U posljednjim godinama njegova života imala sam lijep odnos s njim i znala sam da je strpljiv i brižan čovjek, bistar do posljednjeg daha.

No čim je moj otac umro, nedugo nakon Brucea, različiti stari, poricani ili zanemarivani osjećaji provalili su u meni poput vulkana koji nisam mogla obuzdati. Iznutra sam se rasprskavala i bila sam užasnuta zbog toga. Sjećala sam se oca kojeg sam se bojala, onog koji je gubio strpljenje i tukao me i zbog najmanjeg prijestupa. Onog koji je bio potišten, gnjevan i koji je osjećao da ga ugrožavam. Zašto su, zaboga, ti osjećaji odjednom trovali moj život?

Tada sam najviše trebala biti zrela i suosjećajna te pomoći majci, a ja sam se umjesto toga samo željela obrušiti na nekoga jer sam bila silno bijesna. Premda sam nastojala skrivati svoje osjećaje, iz dana u dan sam u tome bila sve manje uspješna.

Moj je gnjev na Brucea i na oca, možda neizbježno, prerastao u moje ionako frustrirane osjećaje prema Patricku.

U knjizi *Sedam načela uspješnog braka* Johna Gottmana svojedobno sam čitala o četiri jahača apokalipse koji uništavaju brak: kritika, prijezir, obrambeni stav i ograđivanje. Mi smo bili zapleteni u sva četiri i iz dana u dan je bilo sve gore. Iako ti problemi nisu bili novi,

nakon očeve i bratove smrti ustanovila sam da više ne želim raditi na njihovu rješavanju.

Stoga su bitke bješnjele – oko onoga što sam doživljavala kao njegov obrambeni stav i nedostatak suosjećanja prema meni zbog mojih gubitaka i boli, i oko njegove ljutnje jer sam još više bježala u rad – jer ni jedno od nas nije bilo ono što je drugo željelo.

On je meni govorio da sam luda. Ja sam njemu govorila da je okrutan.

Rekao mi je da sam varalica. Odgovorila sam mu da je to njegova projekcija i da je dijete.

On je mene ledio. Ja sam njega pržila.

Došlo je do toga da me je razbješnjivao i zrak koji je disao, i to sam mu rekla.

Morala sam pobjeći.

Zbog toga sam prihvaćala svaki poziv da poučavam ili držim govor, iako sam se iscrpljivala. Dok sam putovala i poučavala, barem nisam morala biti s njim.

Istini za volju, na svoj sam lukavi način to godinama koristila za bijeg od njega. Kad smo se vjenčali, pozvala sam ga da mi se pridruži u poučavanju malih skupina, ali smo nedugo poslije ustanovili da se svađamo dok odlazimo na radionice i vraćamo se s njih. To me je silno boljelo. Voljela sam svoj posao, a on mi je krao radost. Stoga sam mu jednog dana, nakon još jedne svađe, jednostavno rekla da više ne mogu raditi s njim. To ga je šokiralo i razbješnilo. Meni je laknulo.

Kad sam prestala surađivati s Patrickom, počela sam angažirati druge ljude da ga zamijene i pomažu mi na radionicama. Ali to je u moj život dovelo niz ljudi koji su me, iako sam cijenila njihov trud i darovitosti, također iznevjerili te u meni probudili razočaranje i osjećaj da ne primam potporu, kao i Patrick na kraju. Tada nisam vidjela, ali sam sada počela uvidati da mi u poslu nije potrebna potpora. Bila mi je potrebna u životu. Bila mi je potrebna ljubav. Bilo